

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm III. Cùm in positionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

Licet.

PARAPHRASIS.

Accidit, vt tametsi mulieres alienationibus dotium aut donationum propter nuptias se non contravēturas jurārint, nec vi, nec dolo adductæ; nihilominus apud seculares Iudices audiantur, si alienationes retardare velint, ideò hic mandat Bonifac. VIII. vt Iudices per locorum Ordinarios sub censura adigantur ad observandum jus Canonicum, quo decernitur, vt tale mulierum iuramentum obliget, ita enim res postulat, vt animarum periculis obviatur.

SUMMARIUM.

1. Alienatio Fundi dotalis, aut propter nuptias donati, aliās invalida, iuramento mulieris confirmatur.
2. Iudex secularis in foro suo secundum Canones iudicare debet, si agatur de vitando peccato, & ad hoc per censuram etiam compelli potest.

1 **Not. I.** Alienatio fundi dotalis, aut propter nuptias donati, licet alioquin irrita sit, tamen per iuramentum mulieris confirmatur, ita etiam sumitur ex c. 2. De pactis in 6. & dixi in c. Cum contingat. 27. extra. h. tit. & tradunt Geminian. & Franc. n. 1. consentit authentica, Sacramenta puberum C. Si adversus venditionem.

2 **Not. II.** Iudex secularis in foro suo secundum Canones jurare debet, si agatur de vitando peccato, & ad observationem hanc juris Canonici, per censuram Ecclesiasticam compelli potest.

Porro ratio & decisio ista capituli tantum ostendit, quòd Iudex secularis pronunciare debeat, iuramentum obligare ex virtute Religionis, ideòq; mulieri concedendum non esse, vt alienationem adversus iuramentum suum revocet; num verò ipsa alienatio per iuramentum confirmetur, ita, vt exinde actio iustitiæ oriatur, de hoc jus Canoni-

eum Iudicibus secularibus nihil præscribit, videtur tamen forum civile, & in hoc jus Canonicum imitari. *argum. cit. authent. & dixi tr. 3. c. 8. n. 1.*

CAPITVLVM III.

Cum in positionibus.

PARAPHRASIS.

Titius in Prælatum electus cum aliquis ad impediendam eius confirmationem se opponeret, post iuramentum editum de veritate dicenda, positiones, seu responsiones manifestè contrarias fecit. Ea propter Bonif. VIII. ipsum periurum esse declarat, & ideò à iure electionis removendum, præterquam si iusta & rationalis causa eum excuset, sed & idem dicendum, si procurator eius, ipso expressè mandante vel postea sciente & ratum habente, tales contrarias positiones eiusdem nomine fecerit.

SUMMARIUM.

1. Positiones & Responsiones à litigantibus fieri solent præmisso iuramento.
2. Periurus est, qui assert positiones contrarias, vel contradictorias, nisi in continenti corrigat, vel causam erroris sui per intervallum alleget.
3. Periurus in confirmatione repelli potest à iure electionis sua.
4. Delictum suo nomine patratum ratum habens, censetur illud mandasse.

1 **Not. I.** Positiones & responsiones à litigantibus fieri solent, præmisso iuramento. c. 2. De confessis in 6. consequenter si quis positiones, responsionesve contrarias, aut contradictorias afferat, censeri debet periurus, nisi in continenti corrigat; vel etiam per intervallum iustam causam sui erroris allegans.

2 **Not. II.** Periurij crimine irretitus in confirmatione repelli potest à iure electionis suæ, quia cum periurus, postquam in beneficio

neficio aut prælatura institutus est deponi possit. *c. Tria. 11. extra hoc tit.* multo magis electus priusquam confirmatus & institutus est, repelli poterit. *argum. c. Quemadmodum 23. extra hoc tit.*

Not. III. Qui delictum suo nomine pertractatum postea ratum habet, illud mandasse juris quâdam fictione censetur. *c. Cum ad sedem. 15. de restit. spol. & reg. 10. in 6.*

TITVLVS XXV. DE EXCEPTIONIBUS.

Dostquam actum est de probationibus, quæ veluti arma sunt, quibus Actor munitus Reum convincit, sequitur, vt de exceptionibus dicatur, quæ sunt defensiones, quibus Reus ictus actoris debilitat & elidit.

CAPITVLVM I.

Denique.

PARAPHRASIS.

Si crimina testibus productis per modum exceptionis obijciantur, distinguendum est: vel de ijs nunquam accusati erant, vel accusati, & quidem convicti, aut confessi in iudicio, in priori casu criminum probatio exigenda est, priusquam causa per sententiam terminetur; eò, quòd testes, si criminis infamiâ notati, aut suspicione gravati sint, repelli debeant; in posteriore autem casu statim repelluntur, nisi se ostendant innocentes. Veruntamen in priori casu tamen convicti fuerint de crimine, non tamen pœnâ ordinariâ affici debent testes; cum accusatio contra eos directa nõ fuerit; quare sufficit eos à ferendo testimonio repellere, præsertim si crimen causam, de qua agitur, non respiciat.

SVMMARIVM.

1. Ante conclusionem in causa & sententiam latam, contra testium personas excipi potest.

2. Excipe, si sententia non transeat in rem iudicatam, v. g. in causa matrimoniali.
3. Condemnato in priori iudicio, si in posteriori idem crimen obijciatur, permittendum, vt innocentiam suam ostendat, se velit.
4. Ob crimen in tali casu testi obiectum & probatum, si ad causam impertinens sit, puniri testis non debet; non pauci tamen putant, extraordinariè posse, si illud confiteatur.
5. Si crimen ad causam pertineat, testis de eo convictus & confessus puniri potest, si est falsum testimonium, & quidem pœna ordinaria.
6. Vti etiam si crimen sit causa annexum, & testis suscipit iudicalem litem super crimine, & succubuit.

Not. I. Ante latam sententiâ contra testium personas excipiendo, obijci potest; id verò intellige, quòd hæc exceptio opponi debeat, antequam in causa conclusum sit. *argum. Cap. Cum dilectus. 9. de fid. instrum. Et l. Si rem. 29. ff. de Euiet. vbi gloss. marg. ait quòd sententiâ iam latam esse, & mox ferendam esse, paria censentur.*

Excipiendum. Si sententia non transeat in rem iudicatam. v. g. in causa matrimoniali; tum etiam postea contra testium personas obijci posse videtur, quemadmodum & in causa appellationis, exceptio contra testes, sicut & peremptoriæ exceptiones, quæ antea oppositæ non erant, afferri possunt, dummodò malitiosè non fuerint dilata,